

Effekter som covid-19 har på sjukförsäkringen

Nationella rådets temaseminarium 2021-09-24

Uppdraget att analysera effekter som covid-19 har på sjukförsäkringen

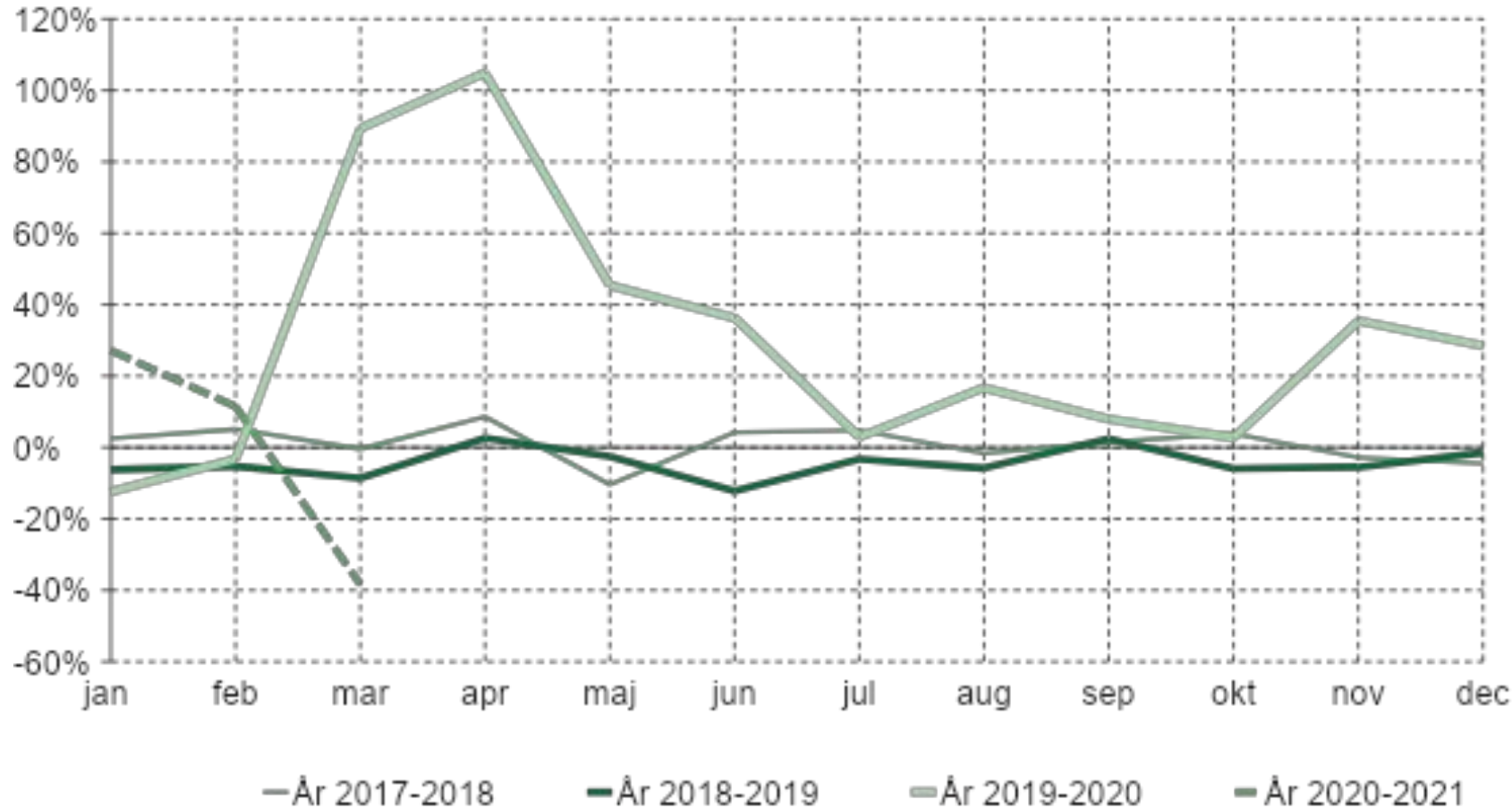
- Att analysera hur det uppdämda vårdbehovet inom hälso- och sjukvården på grund av utbrottet av covid-19 inverkar på sjukförsäkringen och de sjukskrivnas rätt till ersättning och stöd för återgång i arbete.
- Att följa upp hur beviljandet av sjukpenning påverkas av regeländringar som genomförs med anledning av covid-19, samt av nya undantag efter 180 dagar i rehabiliteringskedjan.

Disposition

1. Hur sjukfrånvaron har utvecklats under covid-19-pandemin och hur sjukfrånvaron skiljer sig under den första och andra vågen av pandemin.
2. Hur pandemin har påverkat Försäkringskassans arbete med att bedöma rätten till ersättning och ge stöd till de försäkrade för att de ska kunna återgå i arbete.
3. Hur det nya undantaget vid försenad vård eller rehabilitering på grund av effekter av covid-19 har tillämpats av Försäkringskassan, och hur undantaget har inverkat på de försäkrades rätt till sjukpenning efter dag 180.

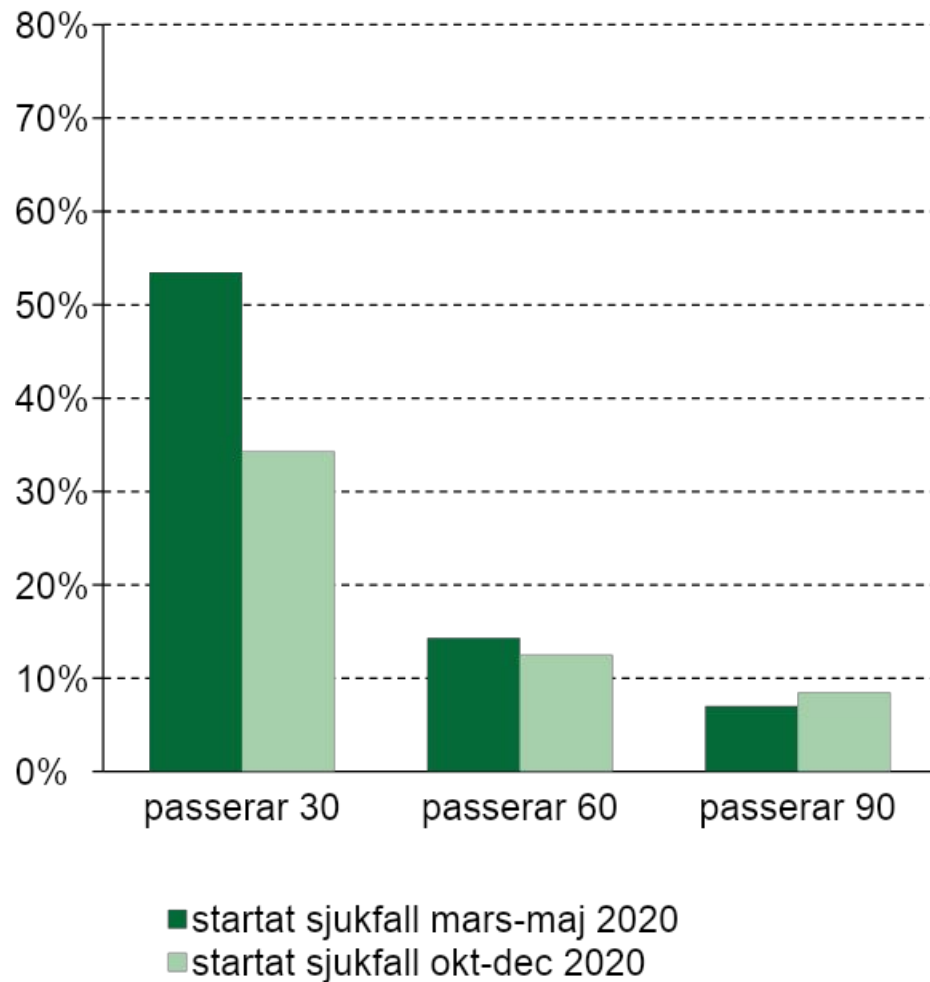
Hur sjukfrånvaron har utvecklats under covid-19-pandemin och hur sjukfrånvaron skiljer sig under den 1a och den 2a vågen av pandemin

Under den andra vågen av pandemin har sjukfrånvaron inte ökat lika kraftigt som under den första

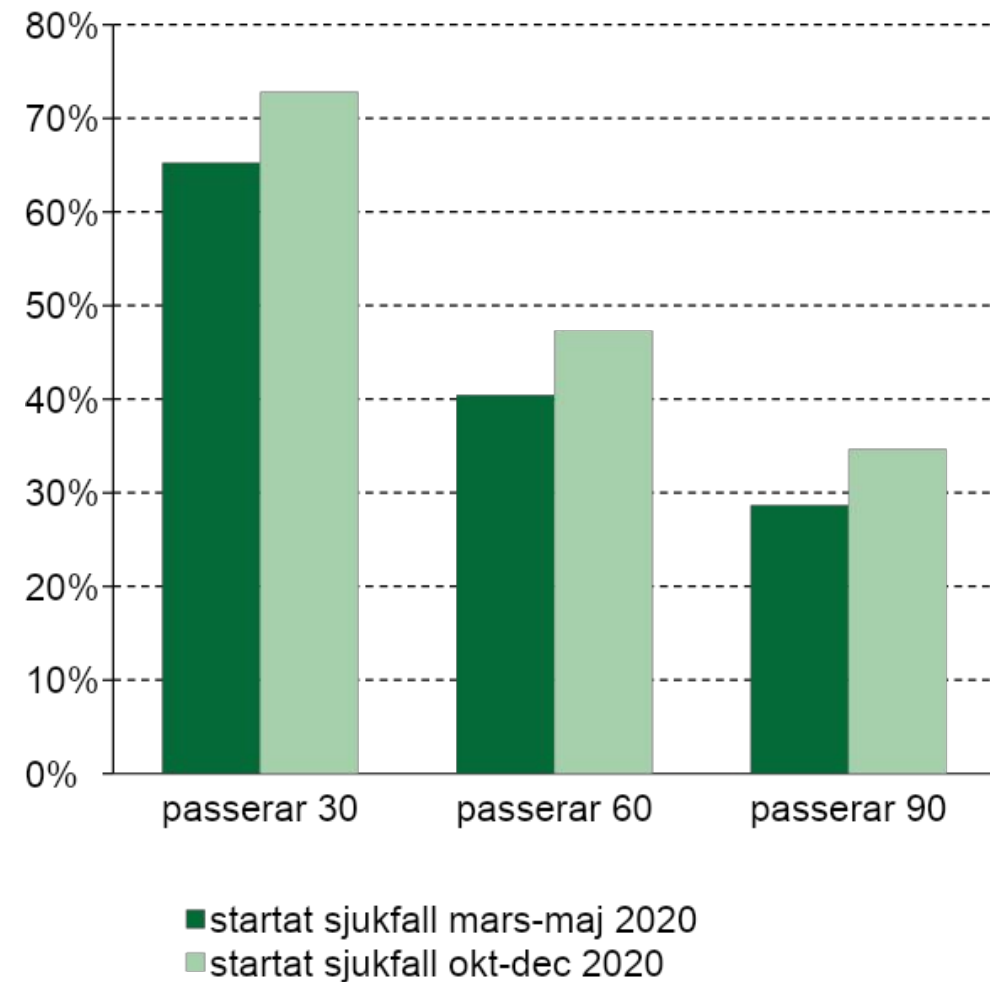

Covidrelaterade sjukfall är generellt korta

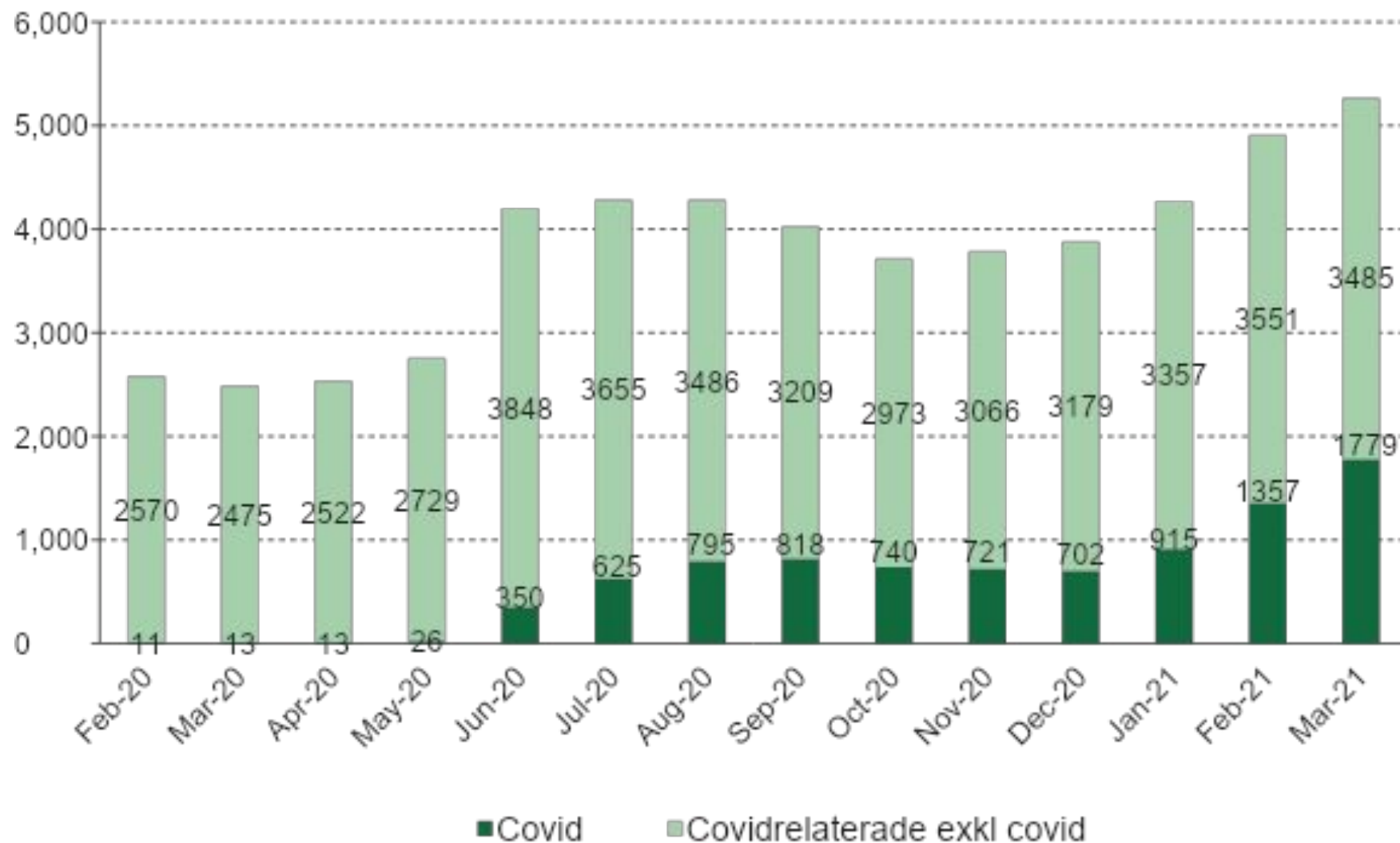
a) Covidrelaterade diagnoser

b) Övriga diagnoser

En mindre grupp drabbas av lång sjukskrivning vid covid-19

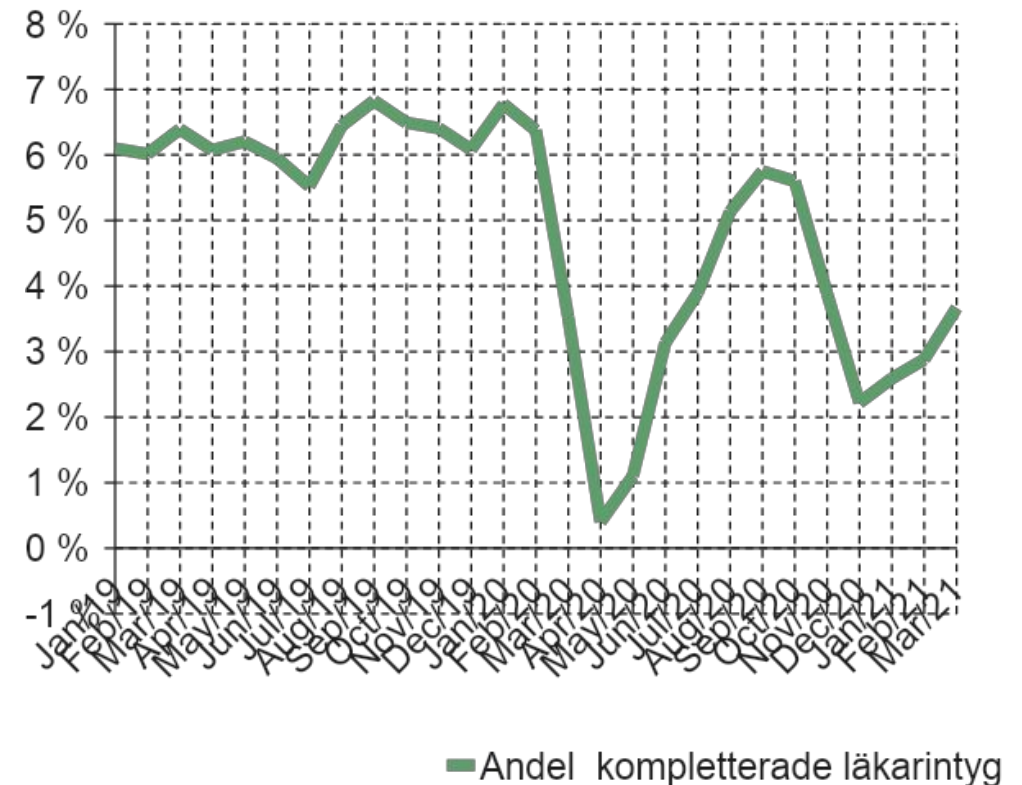
Hur sjukfrånvaron har utvecklats under covid-19-pandemin och hur sjukfrånvaron skiljer sig under den 1a och den 2a vågen

- Under andra vågen av pandemin startades det fler sjukfall än vanligt, men färre än under första vågen
- Covidrelaterade sjukfall var generellt korta både under första och andra vågen
- En mindre grupp har drabbats av lång sjukskrivning på grund av covid-19

***Hur pandemin har påverkat
Försäkringskassans arbete med att bedöma
rätten till ersättning och ge stöd till de
försäkrade för att de ska kunna återgå i arbete***

Ändrade arbetssätt har gjort det enklare att få ersättning vid korta sjukfall

- Lättare att beviljas sjukpenning när Försäkringskassan i normalfallet avvaktat med att efterfråga läkarintyg (före dag 22).
- Information som lämnas av de försäkrade har i högre grad inkluderats i Försäkringskassans samlade bedömning om rätt till ersättning.

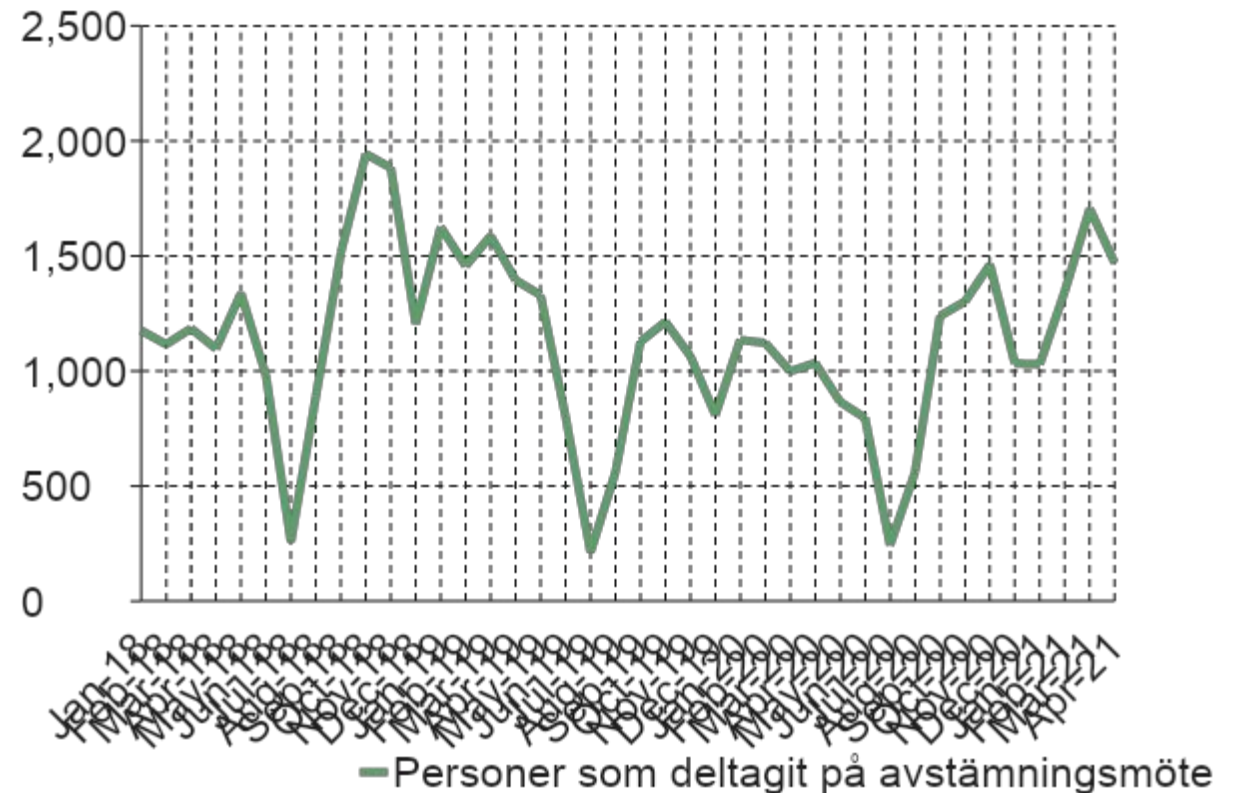

Ändrade arbetssätt vid bedömning av rätten till sjukpenning

”Vi skickade för mycket kompletteringar till läkare innan. Och så blev det stopp på det och det var jätteskönt, i de flesta fallen. Nu fick man arbeta med det man hade på ett annat sätt och göra telefonutredningar, och få den försäkrade att berätta om sin situation [...] Sedan nu så får vi komplettera, men har gjort det mycket mindre än innan. Vilket också är skönt. Så det har gått mer till att man gör en sammantagen bedömning.”

Pandemin har försämrat förutsättningar för stöd till återgång i arbete

- Möten har varit digitala.
 - Effektivitetsvinster
 - Innebär utmaningar för vissa grupper
- Fler inställda eller uppskjutna rehabiliteringsinsatser.
 - I första hand uppskjutna operationer.
 - Inplanerade arbetslivsinriktade insatser har pausats

Pandemin har försämrat förutsättningar för stöd till återgång i arbete

”Under pandemin har det varit svårt att hitta arbetsplatser, framförallt de här lite anpassade och lätta, om man ser att person har varit borta länge och kanske har neuropsykiatriska diagnoser i bakgrunden, man kanske vill hitta ett ställe som är väldigt kravlöst, så har vi problem till platser via kommunerna just nu. De har stängt ute lite AF/FK-samverkan.”

Ingen större nedgång av personer med rehabiliteringspenning

Försäkringsutredare uppfattar pandemins påverkan på olika sätt

- Upplevelsen skiljer sig delvis åt beroende på hur försäkringsutredare uppfattar sitt uppdrag
 - De som beskriver att deras uppdrag i huvudsak handlar om att bedöma rätten till ersättning ger färre exempel på hur pandemin har påverkat de försäkrade.
 - De som arbetar med samordning problematiserar i högre grad pandemins konsekvenser för de försäkrade i form av inställd eller uppskjuten rehabilitering

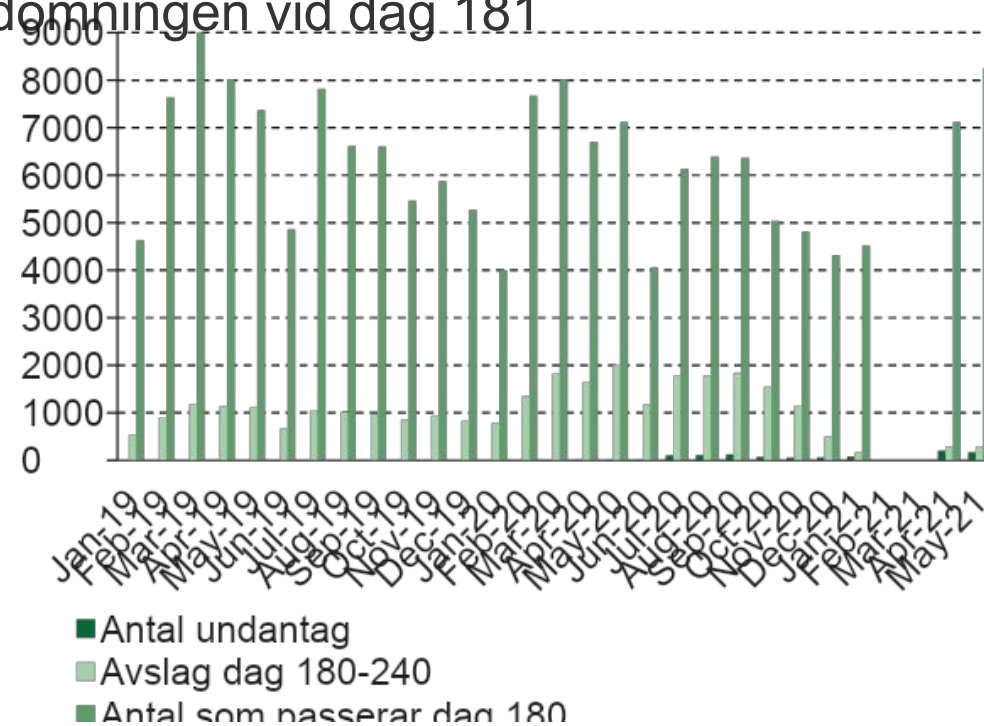
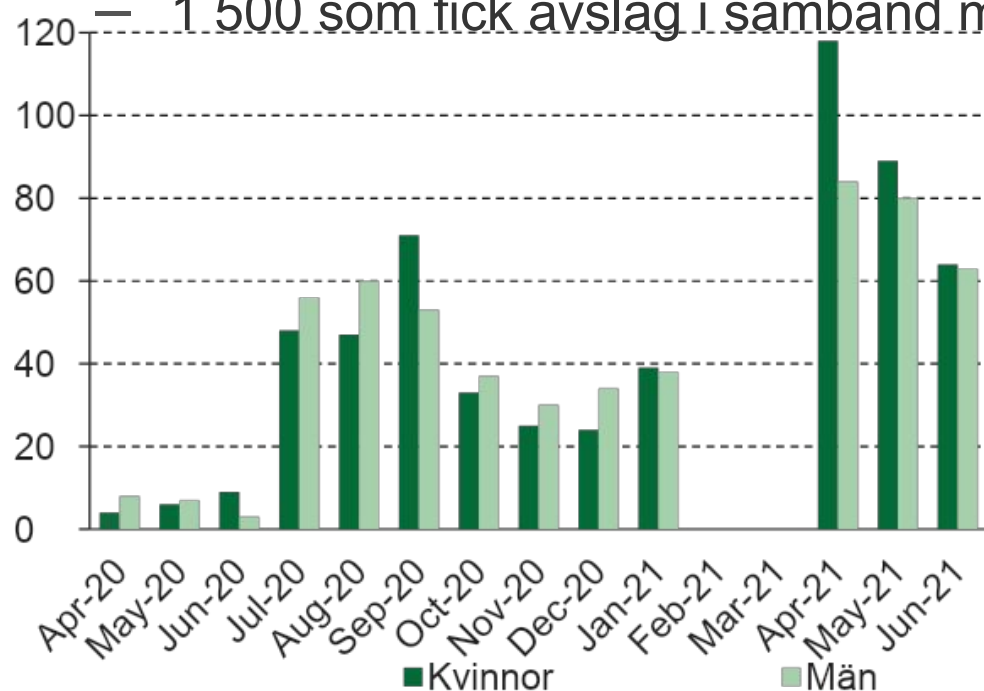
Hur pandemin har påverkat arbetet med att bedöma rätten till ersättning och ge stöd till de försäkrade för att de ska kunna återgå i arbete

1. Enklare att få ersättning vid korta sjukfall under pandemin
 - När Försäkringskassan i normalfallet avvaktat med att efterfråga läkarintyg (före dag 22).
 - När information som lämnas av de försäkrade i högre grad har inkluderats i Försäkringskassans bedömning om rätt till ersättning
2. Pandemin har försämrat förutsättningar för stöd till återgång i arbete
 - Övergång till digitala möten
 - Inställda och uppskjutna rehabiliteringsinsatser

***Hur det nya undantaget vid försenad vård
eller rehabilitering har
tillämpats av Försäkringskassan och
inverkat på de försäkrades rätt till sjukpenning
efter dag 180***

En förhållandevis liten grupp har fått ersättning med stöd av undantaget

- Under andra halvåret 2020 användes undantaget för i genomsnitt 90 personer varje månad
- Samtidigt var det:
 - 5 600 personer som passerade dag 180 och
 - 1 500 som fick avslag i samband med bedömningen vid dag 181

Grupper som omfattas av undantaget

Förordningen (2020:711) om undantag från vissa bestämmelser om sjukpenning med anledning av sjukdomen covid-19

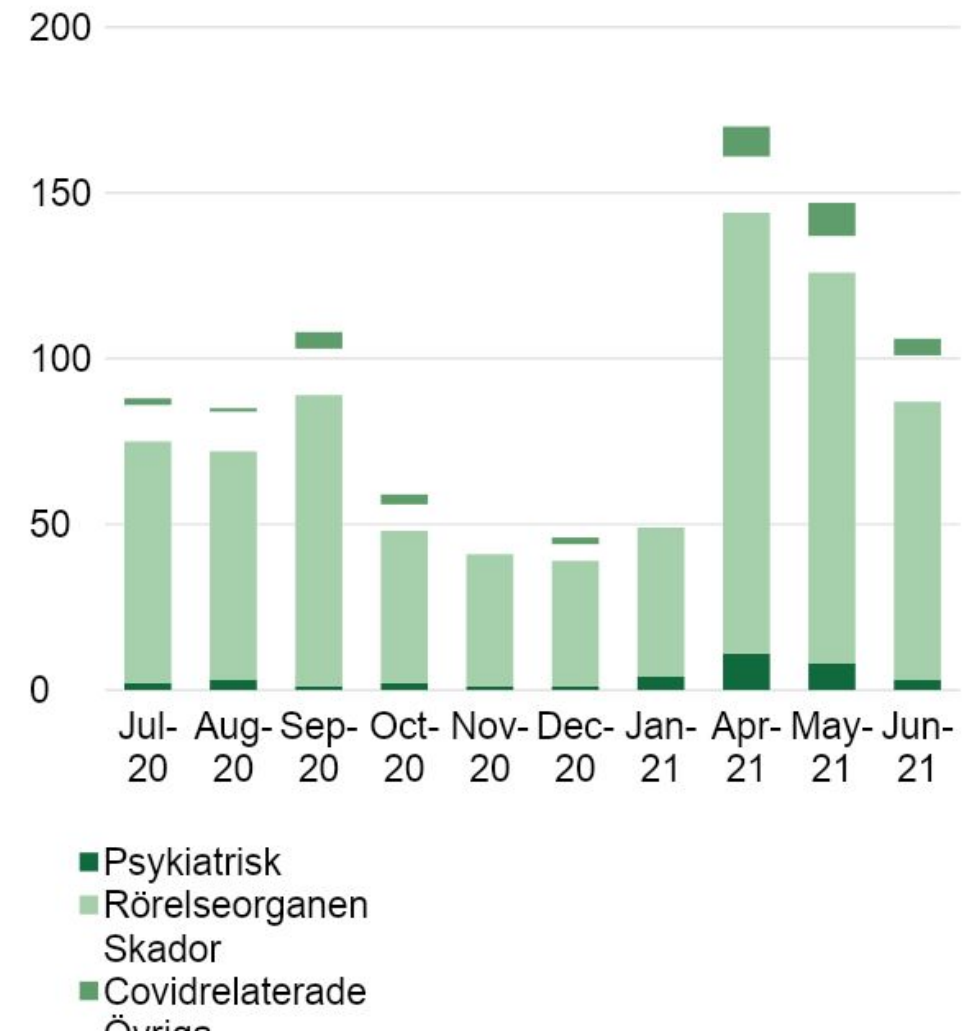
- 2 § Om den försäkrades **vård eller rehabilitering har försenats** på grund av **effekter av sjukdomen covid-19** och han eller hon med **stor sannolikhet kan förväntas återgå** i sitt vanliga arbete i samma omfattning som före sjukfallet när vården eller rehabiliteringen har slutförts, gäller inte bestämmelserna om bedömning av **arbetsförmågans nedsättning** i 27 kap. 48 och 49 §§ socialförsäkringsbalken.
- Sedan den 15 mars är kravet på *stor sannolikhet* utbytt till att det ska finnas *övervägande skäl*

Bred definition av vård och rehabilitering – men har främst använts vid inställda operationer

- *Undantaget ska användas vid inställda eller uppskjutna operationer och annan vård, behandling eller rehabilitering, samt vid inställda eller uppskjutna arbetslivsinriktade åtgärder*
 - Okomplicerat enligt försäkringsutredare
 - Viss osäkerhet kring begreppet rehabilitering – ex stängning av gym
 - De uppgifter som inkommit har främst handlat om inställda operationer
- *Undantaget omfattar både effekter av att den försäkrade har eller har haft sjukdomen covid-19 och de ”störningar i samhället som orsakats av covid-19”*
 - Generöst regelverk och tillämpning
 - Förseningar hos arbetsgivaren – vad beror på pandemin?

Det höga beviskravet för återgång i arbete efter genomförd insats exkluderar viss typ av vård

- Utgår från *särskilda skäl*: ska finnas en tydlig läknings- och rehabiliteringsprocess
- Enkla operationer vid tydliga fysiska diagnoser ex. knä- och höftledsoperationer
- Ingen större förändring med nytt regelverk
- Få har erfarenhet av förseningar där undantaget inte har kunnat användas

Hur undantaget har tillämpats och inverkat på de försäkrades rätt till ersättning

1. Trots en bred definition av *vård och rehabilitering* samt en generös tillämpning av *effekter av covid-19*, har undantaget främst använts vid uppskjutna operationer för personer med ”tydliga fysiska diagnoser”.
2. Kan till viss del bero på det höga beviskravet för *återgång i arbete* – intervjuerna tyder dock på att andra förseningar har varit mer ovanliga.
3. Det nya regelverket har lett till en viss ökning av antalet undantag men fortsatt begränsad effekt på de försäkrades rätt till ersättning.

Pandemin har både inverkat på de försäkrades rätt till ersättning och stöd för återgång i arbete

- Pandemin ledde till fler korta sjukfall under första och andra vågen, samtidigt som det varit lättare att beviljas sjukpenning i början av sjukfall (före dag 22).
- Pandemin har påverkat det stöd som försäkrade fått till återgång i arbete
- Endast ett fåtal har omfattats av det nya undantaget efter dag 180
- Trots den pågående pandemin har sjukpenningtalet minskat under det senaste året och är idag 9,0 dagar.

Pandemin har aktualiserat ojämlikheter i hälsa och möjligheten att ta del av samhällets stödsystem

- Redan utsatta grupper drabbas hårt av pandemins konsekvenser
- Vissa grupper har drabbats av högre arbetsbelastning
- Andra grupper kan haft ett minskat behov av sjukförsäkringen under pandemin

 att fortsätta analysera pandemirelaterad sjukfrånvaro